

Spoštovane tovarišice, spoštovani tovariši zgodovinarji. S pravkar izrečenimi podarki o aktualnih nalogah vaše stroke, nikakor nisem hotel odvrniti vaše pozornosti od drugih vprašanj, ki so vašemu področju imanentna in na katerih delujete predvsem kot stroka, ki zasluži vse spoštovanje javnosti, kot sestavni del nacionalne kulture.

Naj vam na koncu zaželim, da bi bili pri obravnavi vseh teh vprašanj uspešni in da bi ptujsko posvetovanje ostalo svetel mejnik v razvoju zgodovinske vede na Slovenskem.

IZJAVA 24. ZBOROVANJA SLOVENSКИH ZGODOVINARJEV

Slovenski zgodovinarji smo na svojem 24. zborovanju na Ptuju za temo svoje razprave izbrali problem prelomnega leta 1918 oziroma odločitev Slovencev za jugoslovansko državo.

Ugotovili smo, da je tedaj vladala med Slovenci velika vera v jugoslovansko državo, od katere so pričakovali zaščito svoje narodnosti, socialno ekonomski in kulturni napredek ter demokracijo. Ob fašistični in nacistični okupaciji in začetku NOB je bila kljub grenkim izkušnjam iz prve jugoslovanske države zavest slovenskega naroda o solidarnosti in usodni povezanosti z ostalimi jugoslovanskimi narodi tolikšna, da se je slovenski narod odločil na principu samoodločbe in suverenosti za obnovo jugoslovanske države na federativnih osnovah. Na teh načelih je bila res zgrajena nova avnojska Jugoslavija.

Danes se v Jugoslaviji nezadržno širijo nevarne zahteve po spremembi teh načel in po drugačnih mednacionalnih odnosih. Slovenski zgodovinarji vemo, da so vprašanja življenja Slovencev, ki smo jih pokazali, sestavni del krize jugoslovanske družbe in gospodarstva. Pri zahtevi po nedotakljivosti pravic, ki izražajo samobitnost slovenskega naroda, njegovo celovito kulturno povezanost ne glede na meje in zahtevo po gospodarski zagotovitvi slovenskega obstoja, izhajamo iz prepričanja, da veljajo prav te pravice za vse narode Jugoslavije. Pot iz krize vodi le po poti soglasja, doseženem s teh stališč ob sodelovanju strpnih in pametnih ljudi vseh narodov in narodnosti Jugoslavije. Iz krize vodita le dve demokratizaciji življenja v vseh delih federacije: demokratizacija družbenopolitičnega življenja z neposrednimi volitvami na vseh stopnjah in uresničenjem pravne države, z ločitvijo zakonodajne, izvršne in sodne oblasti in gospodarska demokratizacija z osamosvojitvijo podjetja kot resničnega temeljnega nosilca na vseh stopnjah in oblikah gospodarskega življenja.

Slovenski zgodovinarji pozivamo slovensko državo in politično vodstvo, naj v ustavni razpravi in političnem boju v Jugoslaviji stanovito brani prirodno legitimno pravico slovenskega naroda do suverenosti in samoodločbe.

USTANOVljENO JE BILO ZGODOVINSKO DRUŠTVO ZA KOROŠKO

Na območju štirih občin Koroške krajine (Ravne, Slovenj Gradec, Dravograd in Radlje) se je že dalj časa čutila potreba po ustanovitvi strokovnega društva zgodovinarjev, ljubiteljev zgodovine, sploh vseh, ki se ukvarjajo s preteklostjo z vseh njenih vidikov in z ohranjanjem kulturne dediščine. V ta namen smo v začetku letošnjega leta sestavili pripravljalni odbor, ki so ga sestavljali strokovni sodelavci Koroškega pokrajinskega muzeja revolucije v Slovenj Gradcu. Umetnostnega paviljona, zgodovinarja s Srednje šole Edvarda Kardelja v Slovenj Gradcu in strokovni sodelavec Delavskega muzeja na Ravnah. Odbor se je vsega skupaj dvakrat sestal, vmes pa smo imeli še nekaj neformalnih razgovorov o potrebi po ustanovitvi zgodovinskega društva in o njegovem pomenu. Pripravili smo vse potrebno, in končno določili 15. junij kot ustanovitveni datum.

Tega dne smo se zbrali ob 17. uri v prostorih Koroškega pokrajinskega muzeja revolucije v Slovenj Gradcu. Na ustanovni sestanek so prišli tudi predstavniki Zveze zgodovinskih društev Marija Oblak-Čarni, prof. dr. Ignacij Voje, dr. Jasna Fischer in pa tudi tov. Zdravko Troha iz RS ZSS. Najbolj zanimiva je bila druga točka dnevnega reda, razgovor o namenu društva in o programu dela. Razprava je bila izredno pestra in izraženih je bilo precej zanimivih predlogov za delo društva. Društvo bo veliko pozornosti namenjalo zaščiti kulturne dediščine na območju Koroške krajine. Opozarjalo bo strokovne institucije na določene probleme s tega področja. Skrbelo bo za zbiranje vsakovrstnega gradiva iz naše preteklosti. Skušali bomo ponovno uveljavljati stara, originalna geografska imena. Veliko pozornosti bomo posvetili stikom z zamejskimi Slovenci. Pomemben delež v delu društva bo imelo strokovno izobraževanje članov. Na predavanja, ki jih bomo organizirali, bomo vabili strokovnjake iz institucij,

določene teme pa bomo pripravili člani sami. Društvo bo pospeševalo napredek poka zgodovine na šolah in bomo že v jeseni organizirali okroglo mizo na to temo. Društvo bo pomagalo raziskovalcem, zbiralcem in piscem zgodovinskih člankov s strokovnimi nasveti. V skladu z možnostmi pa bomo organizirali tudi strokovne ekskurzije, izdajali publikacije in pripravljali razstave in druge akcije.

Nazadnje smo sprejeli tudi pravila društva in izvolili organe. Za prvega predsednika društva je bil izvoljen Stane Berzelak, za tajnika pa Marjan Linasi. Po končanem sestanku smo si šli ogledat graščino Rottenthurn, ki jo je do letošnjega občinskega praznika obnovilo podjetje Progres.

Zgodovinsko društvo za Koruško je tako najmlajše regionalno društvo na Slovenskem. Trenutno ima okrog 40 članov. Prizadevalo si bo pritegniti čimveč novih članov s programom dela, ki bo čimbolj pester in zanimiv, in bo skušal čimbolj zadovoljiti različne interese. Delo društva pa bo seveda javno, torej bomo na strokovna srečanja vabili tudi nečlane.

Marjan Linasi

DELOVANJE ZGODOVINSKEGA DRUŠTVA LJUBLJANA OD 12. JUNIJA 1986 DO 16. JUNIJA 1988

Poročilo obsega opis društvene dejavnosti za četrto mandatno dobo, ki se Zgodovinskemu društvu Ljubljana izteka z današnjim občnim zborom. V tem mandatnem obdobju so izvršni odbor društva sestavljali: dr. Franc Rozman, predsednik, dr. Rajko Bratož, podpredsednik, Nataša Stergar, tajnik, mag. Eva Holz in mag. Vinko Rajšp, blagajnika, in pa člani Jasna Horvat, Irena Kovač, Marija Kremenšek, Jelka Melik in Anka Vidovič-Miklavčič. V nadzornem odboru so bili Ema Umek, Sonja Reiso in Matjaž Rebolj, disciplinsko komisijo pa so sestavljali Tatjana Bradeško, dr. Ignacij Voje in Primož Hainz.

Tudi v tem mandatnem obdobju je društvo sledilo programu, ki ga ima od ustanovitve: omogočiti članom poglobitev strokovnega znanja z organiziranjem različnih predavanj, ogledov, kulturnih in drugih za zgodovinarje zanimivih ustanov, sodelovanje pri pripravi strokovnih srečanj zgodovinarjev. Društvo naj bi si prizadevalo tudi za razširitev svoje dejavnosti v splošno slovenskem in interdisciplinarnem oziru.

V času svojega mandata je izvršni odbor pripravil sedem predavanj, dve okrogli mizi, dva ogleda in žalno sejo. Predavanja so se vrstila takole: 27. novembra 1986 je Lojze Kovačič govoril o svoji knjigi *Prišleki*, 12. februarja 1987 Branko Korošec o idrijski zemljemerski in kartografski dejavnosti v 18. stoletju, 9. aprila 1987 dr. Jadrnan Ferluga o kolonizacijski politiki bizantinske oblasti od 7. do 13. stoletja, 14. januarja 1988 dr. Ljudmila Gec-Plesničar o novih izkopavanjih v Ljubljani, 18. februarja 1988 dr. Božo Otorepec o pečatih in grbu mesta Ljubljane, 12. maja 1988 dr. Andreas Schwarz o tradiciji *Origogentis* kot podlagi politične legitimacije v zgodnjem srednjem veku in 13. maja 1988 dr. Wolfgang Kessler o nemški historiografiji o zgodovini južnoslovanskih narodov. Obisk predavanj je bil različen; na nekaterih predavanjih je bilo udeležencev zelo malo, nekatera pa so bila presenetljivo dobro obiskana, najbolj prvo, *Lojzeta Kovačiča*, s katerim smo posegli prav na splošno slovensko in interdisciplinarno področje. Pri tem predavanju se je pokazalo, da je bila publika precej drugačna kot običajno, kar seveda pomeni, da bi podobna predavanja krog obiskovalcev razširila. Po drugi strani pa je predsednik slišal povsem nasprotna mnenja in kritike in potem ni več nadaljeval s takšnimi predavanji, ki bi posegala iz ozkega zgodovinarskega področja na širšo, morda tudi bolj družbeno perečo tematiko, s katero bi bili pritegnili tudi strokovnjake drugih, za zgodovino tudi važnih ved, da bi predavali (npr. filozofe, ekonomiste, politologe).

Društvo je 22. januarja 1987 organiziralo projekcijo filmov na Viba filmu, 14. maja 1987 na ogled pivovarniškega muzeja. Skupaj z društvom za antične in humanistične študije smo imeli za dr. Jaroslavom Šašliem 7. 4. 1988 žalno sejo. Zelo odmevni in dobro obiskani sta bili dve okrogli mizi, ki smo jih priredili ob obletnicah smrti dveh pomembnih slovenskih politikov, in sicer je bila 16. oktobra 1987 okrogla miza ob 70-letnici smrti dr. Janeza Evangelista Kreka, 20. novembra 1987 pa okrogla miza ob 50-letnici smrti Albina Prepeluha-Abditusa. Na vsaki okrogli mizi je nastopilo po net uvodničarjev, obakrat pa je bila zanimiva, kvalitetna in obsežna diskusija. Okrogli mizi smo priredili v sodelovanju z Mestnim muzejem v kulturnoinformacijskem centru Križanke, s finančno podporo ljubljanske občinske raziskovalne skupnosti, IZDG, ZZZ in mestnega sindikalnega sveta. Referati prve okrogle mize bodo izšli v Reviji 2000, druge pa v Novi reviji. Sprejeli smo tudi resolucijo o vprašanjih poka zgodovine v srednjem usmerjenem izobraževanju. Glede na številčnost in strukturo ljubljanskega društva je nemogoče naštetati vse delo in prizadevanja, ki so ga člani društva opravili pri organiziranju različnih znanstvenih in strokovnih srečanj